

119242

«Ταὶ δὲ ἄλλαι πόλεις τὰ ἐν Πελοποννήσῳ κοινανεόντων
»τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ξυμμαχιῶν **αὐτόνομοι** καὶ **αὐτο-**
»πόλεις, τῶν αὐτῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκας διδόν-
»τες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας».

Θουκυδίδου

(V § 79).

«Ἡμεῖς δὲ βουλόμεθα μὲν τοῖς πατρίοις νόμοις
»χρῆσθαι καὶ **αὐτοπολιτεῖαι** εἶναι».

Ξενοφώντος

(Ἑλληνιστ. V. § 14).

Τὴν ἀνακοίνωσιν ἦν ἐποιήσαμιν τῇ 7ῃ μαΐου 1902 ἐνώ-
πιον τοῦ νομικοῦ τμήματος καὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν
τοῦ ἐν Ἀθήναις συλλόγου «**Περικλέους**», ἐδημοσίευσά
μετὰ πλείστων ὄσων προσθηκῶν ἐν ἑξ ἄρθροις εἰς «**Τὸ**
κράτος» (16 μαΐου — 2 ἰουνίου 1902).

Τὴν μελέτην ἐκείνην καλὸν ἔκρινε νὰ δημοσιεύσω καὶ
ἐν χωριστῷ τεύχει μετὰ σημειώσεων, δυναμένων νὰ ὀδηγή-
σωσι τὸν ἀναγνώστην εἰς εὐνοήσας ἐρεῖνας καὶ εἰς ἐξο-
κρίβωσιν τῶν παρ' ἐμοῦ ἐξενεχθεισῶν γνώμων. Ὁ Voltaire
ἐπίδαξεν, ὅτι ὁ ἱστορικὸς ὀφείλει νὰ ποικύτῃ τὰ ἱλικά τοῦ
ἔργου του, ὡς ὁ ἀρχιτέκτων τὰ θεμέλια τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀνε-
γειρομένου μνημείου. Ὁ Montesquieu τοῦναντίον ἐπιμε-
λῶς πάντοτε ἐσπμείου ἐν τοῖς ἔργοις του τὰς πηγὰς, ἐξ
ῶν ἤντλει. Ὁ δὲ Chateaubriand ἐκ τῶν δύο συστημά-
των ἐπεδοκίμασε τὸ τελευταῖον, διότι, ὡς εἶπε: «On ne
peut pas croire l'historien sur parole».

Ἄτυχῶς παρὰ τοῖς πλείστοις ἱστοριογράφοις ἐπεκράτη-
σεν ἡ γνώμη τοῦ Βολταίρου, καίτοι ἡ τοῦ Μοντεσκιέ συμ-
βουλή εἶναι ἡ λογικωτέρα, ἰδίως διὰ τὴν ἀρχαιοτέραν ἱστο-
ρίαν, ἥς πολλὰ σημεῖα εἶναι ἐτι ἀμφισβητήσιμα.

Ἐν τῷ Αῷ μέρει γίνεταί ἐν ἠλεκτρικῇ ταχύτητι ἡ ἐξέ-
λιξις τοῦ θεσμοῦ τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ τῶν κοι-
νοτήτων· ἐν δὲ τῷ Βῷ ἔπονται μετ' ἀνακεφαλαίωσιν τὰ
συμπεράσματα. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης τίθεται σαφέστε-
ρόν πως τὸ ζήτημα περὶ τῆς συγγενείας τῶν ἀρχαίων μι-
κροπολιτειῶν πρὸς τὰς μεταγενεστέρας κοινότη-
τας καὶ τῶν κοινῶν πρὸς τὰς ὁμοσπονδίας. Συγ-
χρόνως δὲ ἀντικρούεται ἡ πλημμελῶς κρατοῦσα γνώμη,
ὅτι τὰς πηγὰς τῶν θεσμῶν τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ τοῦ
ἀντιπροσωπευτικοῦ συστήματος ἀνάγκη νὰ ἀναζητήσωμεν εἰς
τὴν ἱστορίαν τοῦ δημοσίου δικαίου τῆς Ἀγγλίας. Διότι,
κατ' ἐμέ, ἀμφοτέραι εὔρονται ἐν τῷ ἑλληνικῷ δικαίῳ.

Προσέτι ἐπειράθην νὰ ὑπενθυμίσω τὴν αἰωνίαν ἀλή-
θειαν τῆς ἀριστοτελείου θεωρίας, ὅτι ἡ ἀξία τῶν πολιτευ-
μάτων κρίνεται ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν.
Τούτου ἕνεκα ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἐκ τῆς παρεκβά-
σεως τῶν ὀρθῶν πολιτειῶν ἀνεφύησαν ἐπικίνδυναι
συνταγματικαὶ δυσχέρειαι, ἐγκυμονοῦσαι λαϊκὰ ἠφαίστια.

Ἐν τέλει ὑψώσα τὴν ἐμὴν ἀσθενῆ φωνὴν ὑπὲρ τῆς ἀνα-
διοργανώσεως ἐν Ἑλλάδι τοῦ κοινοτικοῦ θεσμοῦ καὶ ὑπὲρ
τῆς δημοτικῆς αὐτοδιοικήσεως, τιθεμένης ὁμῶς ὑπὸ τὴν αἰ-
γίδα τῆς δικαιοσύνης.

Γ. Φ.

